

Gotovo bi dr. Gregr bil dosegel precejšen uspeh, da se je postavil na pametno stališče, kakor so se tovariši njegovi.

Dr. E. Gregr je pa v svojem govoru ne le vse priznaval, ker se od vladne strani dolži Čehe, temveč je trdil še več. Rekel je naravnost, da Čehi ne poznajo Avstrije, temveč le Češko in češko domoljubje, potem je pravil, da Tirolci poznajo le Tirolsko, Poljaki le Galicijo, čemur so seveda dotični poslanci glasno mu oporekali. Tudi je govoril, da se je ohladila ljubezen češkega naroda do vladarske rodovine. Da Čehi ne marajo za Avstrijo, je dokaz to, da so se na Češkem mazali cesarski orli. Indirektno je tako rekoč pretil z revolucijo.

Nemci že tako radi dolže Slovane, da niso zvesti cesarju in to je že nam mnogo škodovalo. Lahko si mislimo, kako veselje so vzbujale dr. Gregra besede v levičarskem taboru. Bolje bi zanje ne bil mogel govoriti, ko bi ga bili najeli in plačali. Sedaj ne bode treba le sumničiti in zavijati, ko bodo hoteli razkričati Slovane za slabe Avstrijce, temveč kar navajali bodo dr. Gregrovo govor, ki je jeden glavnih zastopnikov one češke stranke ki sedaj ima zaupanje češkega naroda. Dr. Eduv. Gregr se pa grozno moti, če morda misli, da je res s svojim govorom kaj prestrašil vladne kroge ali pa Nemce, da bi se bolj ozirali na Čehe. Za to dr. Gregr ni pravi mož, kajti tacega se nikdo ne boji, ki je prvi pobegnil pred policijo. Sploh so Mladočehi ob izjemnem stanju v Pragi pokazali premalo poguma, da bi se njih kdo bal. Vlada ve predobro, da jej je le treba malo strožje struno napeti, pa dr. Gregrova odločnost ne seže dalje kakor do praga češkega deželnega oziroma državnega zbora. Zato pa ni pričakovati družega, kakor da bode vlada s silo skušala zatreti seme, ki so ga zasejali Mladočehi.

Večkrat se že sedaj sliši, da so razmere na Češkem le posledica Taaffejevega preveč prizanesljivega postopanja. Mi seveda nismo tega mnenja. Ali verjetno je pa, da se bode sedaj strožje postopalo na Češkem. Čehom se ne bode nikjer privolilo ničesa, češ, pospeševanje čestva je jednako s pospeševanjem protiavstrijskih teženj na Češkem. Povsod se bode sedaj podpiralo nemštvo s pretvezo, da se s tem podpira avstrijsko domoljubje. Posebno se bode gledalo, da se ohrani nemški vpliv na Moravskem in v Šleziji, češ, s tem se zabrani, da se v teh deželah ne razširijo protiavstrijski Gregrovi nazori. Znano je, da Nemci znajo vsako stvar dobro porabiti v svoj prid, in gotovo bodo porabili Gregrov govor v to, da proglase Slovane za največje sovražnike Avstrije.

Gregrovi nazori so popolnoma napačni. Mi smo prepričani, da v češkem narodu ne preminulo še avstrijsko domoljubje in tudi ne bode. Tirolci so pa že tolikrat pokazali svojo udanost za Avstrijo, da je pa razžaljivo, če je dr. Gregr rekel, da poznajo le Tirolsko in tirolsko domoljubje. Poljaki pa pač tudi niso voljni svojega domoljuba vkleniti v ozke gališke meje in sleških in bukovinskih bratov prepustiti potujčenju. Posebno je pa tudi pomisliti, se li Jugoslovani moremo zadovoljiti z Gregro-

vimi nazori, mari se to ne pravi naravnost stare Kranjce in kranjstvo proti slovenstvu klicati iz groba. Slovenski Štajarci in Korošci naj pa žrtvujejo svoje avstrijsko domoljubje kakemu štajarskemu in koroškemu patrijotizmu. Vidí se, da je dr. Gregr le gledal na efekt, da pa niti pomislil ni, če se govor njegov le malo vjema s faktičnimi razmerami.

Tudi je sedaj težko, da bi Slovenci, Dalmatinci in drugi Slovani, ki se odlikujejo s svojim čistim avstrijskim domoljubjem lahko mogli hoditi z Mladočehi. Tega si ne morejo dopustiti, da bi kdo sumničil njih neomadeževano avstrijsko mišljenje.

Dr. Gregr je s svojim nepremišljenim govorom torej že veliko oviro naredil složnemu delovanju slovanske koalicijske. Pomisliti je pa tudi, da vsa opozicija šteje le še nekaj nad 70 glasov, ako ne prištevamo nemških nacionalcev. To je pa vsekako številno premalo. Mi smo že pojasnili, da je sedaj glavna stvar, da se prepreči volilna reforma v levičarskem smislu. To je pa jedino mogoče, ako se opozicija povekša do tretjine zbornice, to je na 118 poslancev. Za ostre mladočeške govore se vlada pač malo zmeni, ali jako bi se pa zmenila, ko bi Mladočehi pri posvetovanji o volilni reformi zbrali okrog sebe 118 poslancev, kateri bi vladno predlogo vrgli pod klop. To je tudi mogoče, ko bi umno postopali. V Hohenwartovem klubu je še nekaj poslancev, ki bi se dali pridobiti, da Mladočehi umno postopajo. Ti možje nimajo proti Mladočehom družih pomislekov, kakor da se jim zde preslabi avstrijski domoljubi. Ravno tako bi tudi Rusini se utegnili jim pridružiti. Nemškonarodna stranka je celo mislila glasovati proti izjemnemu stanju v Pragi, da ni dr. Gregr stvari tako čudno naslikal. Mi se dosti ne zanašamo na nemškonarodno stranko, ali vendar ima tudi ta stranka več mož, ki bi iz nasprotstva proti liberalcem utegnili glasovati proti vladi. Sedaj je pa sploh težavneje še dobiti dosti poslancev proti vladi, ker na vsacega, ki bode podpiral Mladočehe, pade nekaka senca, kakor bi bil nasprotnik Avstrije. Zaradi tega se bojimo, da je dr. Gregr mnogo pripomogel s svojim govorom, da si z ugodno volilno reformo Nemci zagotovijo prvenstvo v naši državi. Morda se bode dala stvar še popraviti, ker volilna reforma še ne pride kmalu na vrsto, za to pa želimo, da Mladočehi v bodoče previdneje postopajo in v bodoče tudi dovolj odločnosti pokažejo proti razdirajočim elementom v svojem klubu. Sedanji čas je silno, silno važen, in napake, ki jih store sedaj, se ne bodo dale z lepo popraviti, sedaj se gre za to, bodo li tudi zanaprej še Nemci gospodovali v Avstriji, ali se pa za zmiraj naredi konec temu gospodstvu.

Politični pregled.

Državni zbor je odšel na božične počitnice, ko je poprej potrdil izjemno stanje v Pragi in dovolil začasni budget. O obeh teh dveh stvareh sta bili burni razpravi. Proti izjemnem stanju so govorili najboljši mladočeški govorniki, pa ne vsi jednako spretno. Zagovarjal je izjemno stanje minister Bacqhem, češka veleposestnika Schwarzenberg in Deym in nekateri

levičarji. Minister je pri tem celo proti dr. Gregru branil lojalnost naroda češkega, knez Schwarzenberg je pa naglašal zvestobo cesarju, naj je kronan za kralja češkega ali ne, katero besedo nekateri tako razlagajo, da veleposestniki nekoliko odstopijo od češkega državnega prava. Izjemno stanje se je potrdilo s 185 proti 75 glasovom. — Pri debati o začasnem budgetu so govorili slovenski poslanci Hohenwart, Klun, Ferjančič, dr. Gregorec, Spinčič in Laginja. Hohenwart v svojem govoru ni nič Slovence omenil, prav kakor bi ga ne bili volili slovenski kmetje. Sploh je pa bil njegov govor tak, da so bili levičarji najbolj zadovoljni z njim. Od kar se je osnovala koalicija, mož popolnoma plava v nemškoliberalni vodi. Drugi poslanci so pa odločno zagovarjali slovenske težnje posebno dr. Gregorec je nekaj resničnih povedal grofu Hohenwartu. Poslanec Klun je dal vladi seveda precej rahlo razumeti, da Slovenci pojdejo v opozicijo, če se nanje ne bode oziralo, sicer pa ni mogel najti dovolj dobrih strani na vladi in njeni izjavi. Iz njegovega govora smo pač posneli, da se bode mož pač le s krvavečim srčem ločil od Plenerjevega — ne hoteli smo reči Windischgrätzovega ministerstva, ko bi ga razmere k temu prisilile.

Omladina. — V kratkem se v Pragi začne kazenske obravnave proti 78 zatoženim članom tajnega češkega društva „Omladina“. 45 zatožencev je v preiskovalnem zaporu, drugi so pa v svobodi. 38 zatožencev je iz Prage, jeden iz Dunaja, drugi iz praške okolice. Med njimi je 1 odvetniški kandidat, jeden filozof, 4 časnikarji, 12 tiskarjev, 21 rokodelskih pomočnikov in učencev, 3 dijaki, drugi pa raznovrstni obrtniki. 14 je obdolženih veleizdaje drugi pa družih zločinstev in pregreškov. Obravnava bode trajala tri tedne.

Ogerska. — Odsek ogrske zbornice poslancev se je jedno-glasno izrekel za civilni zakon. Tudi opozicija je glasovala zanj. Liberalci imajo že prvo besedo na Ogerskem.

Nemčija. — Nemški državni zbor je te dni vsprejel trgovinske pogodbe z Rumunijo, Španijo in Srbijo. Govori se, da v kratkem pride v zboru na vrsto tudi trgovinska pogodba z Rusijo, od katere je tudi upati, da se vsprejme.

Anglija. — Angleški trgovski krogi močno naganjajo angleško vlado, da stori kaj v varstvo angleške trgovine in v ta namen pomnoži mornarico. Željam trgovcev se baje ustreže, kakor poročajo razni listi. Vlada je menda že dovolila 8 milijonov funtov šterlingov (okoli 92 milijonov gold.), da se zgradi sedem vojnih ladij. Strah angleških trgovcev tiči najbrže v tem, ker se rusko brodovje stalno nastani v Sredozemskem morju.

Francija. — Nova vlada, o kateri se je mislilo, da ne bode dobila zase potrebne večine v zbornici, vživa sedaj polno zaupanje pri ogromni večini v zbornici. K temu pripomogel ji je največ zadnji anahistični atentat. Celo najradikalnejši elementi, ki so bili prej nasprotniki nove vlade se zbirajo okrog te in ji z vso odločnostjo pomagajo do tega, da se izdajo ostri zakoni, ki bodo že iz početka onemogočili vsako anarhistično gibanje.

Italija. — Crispiju se je konečno vendar le posrečilo, da je sestavil novo ministerstvo. Vsled slabih finančnih razmer je namreč Crispi stavil do vojnega ministra nalogo, da mora pri vojakihs vsaj 20 milijonov na leto prištediti, ne da bi se količkaj zmanjšalo število vojske. Vsled te zahteve so odklonili trije odlični generali ponudeni jim portfelj vojnega ministra. Zdaj je portfelj sprejel Mocenna, ki bo skušal napominano nalogo izvršiti. — Da bi se vojska zmanjšala, v to dovoliti ne more italijanski kralj z ozirom na zvezo z Nemčijo. Zanardellijevega ministerstva le za to ni potrdil, ker je imelo v programu zmanjšanje vojske. — Francoski listi se jako nepovoljno izražajo o novem ministerstvu in pravijo, da je to nevarno francoskim interesom in evropskemu miru.

Amerika. — Vstaja v Braziliji se še vedno ni poglobila, pač pa se še vedno bolj širi. Vladna stranka je v vedno večji

nevarnosti. Ta manjša se od dne do dne. Vse prestopa tabor vstašev. Celo poveljnik vladne mornarice je prestopil k upornikom. Naposled bo sedanja vlada vendar le morala podleči.

Obrtnija.

Lakiranje kovinskih izdelkov.

(Dalje.)

Kopalov firnež. Raztolči 130 gramov finega belega kopala v droben prah, deni ta prah v nov, dobro pocinjen lonec, vlij nanj jedno žlico terpentinovega olja in dobro stresi, da pride ves kopalov prah s terpentinom v dotiko. Lonec postavi potem na žrjavico (žareče oglje), mešaj z leseno palčko in glej, da se kopal počasi raztopi. Ko se je kopal popolnoma raztopil, vzemi lonec od ognja, pomešaj še parkrat, potem pa začni prilivati segreto terpentinsvo olje, ko je kopal zgubil svojo hudo vročino. Olje s početka pridevaj le v kapljicah, potem pa uže smeš bolj močno vlivati, dokler vsa masa ne postane gosta kakor kak sirup. Tedaj postavi lonec zopet na žareče oglje in ko začne tekočina kipeti, ji prilij, vedno mešaje, razgretega lanenega firneža. Pri tem je treba biti previdnim, da se kaj ne vname. Ko je tako nastali kopalni firnež še gorek, ga precedi skozi dvojno platneno cunjo v suhe flaše. Omenjamo še, da lahko kopalov firnež razredčimo s terpentinom in sicer smemo brez škode priliti jedno tretinjo terpentinsvega olja.

Lep bel kopalov firnež dobimo na nastopni način. Vzemi 64 gramov belega benečanskega terpentina, segrej ga v porcelanasti posodi v pečni cevi toliko, da se kuha, tekočino vlij previdno v nov lonec, v katerem je do jedne tretinje kakega močnega luga, (samo kalijev lug ne sme biti). To zmes kuhaj jedno uro, potem jo shladi in lug previdno odlij. Na to kuhaj terpentin še jedno uro, a s čisto vodo. Dobro je, če se kuhanje s čisto vodo tri do štirikrat ponavlja. Potem je terpentin popolnoma očiščen. Od tega očiščenega terpentina vzemi 16 gramov, deni ga z fino stolčenim belim in prozornim kopalom v močno stekleno posodo (kupico za pivo) ter postavi posodo v slamnatem svitku v lonec, ki je napolnjen z vodo. Krog stekla zabaši tudi še slame, tako da stoji trdno v loncu. Nad vodo naj moli kake 5 cm, da ne more voda vanj. Lonec postavi na kozi nad žareče olje in glej, da začne voda vreti. Kolikor se vode izpari, toliko jo je treba sproti prilivati. Ko se začne kopal topiti, ga mešaj s segreto stekleno palčko in ko se je popolnoma stopil, prilij segretega terpentinsvega olja in pozneje lanenega firneža, vsacega približno jedno tretino. Ko je vse še parkrat povrelo, vzemi lonec raz ogenj, precedi gorko skozi platno in firnež je gotov.

(Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Stroj za letanje po zraku. Prof. Jurij Wellner v Brnu zadnji čas priporoča, da bi se stroj za letanje po zraku napravil po načelu, na katerem sloni letanje tičev in pa žu-